

Stedelijk water: 'te weinig evaluatie'

Het gebruik van alternatieve bergings- en infiltratiemethoden voor hemelwater in stedelijk gebied is in tien jaar tijd enorm toegenomen. In theorie werken de meeste methoden prima, in de praktijk valt dat nog wel eens tegen. Ook het beleid van waterschappen verschilt enorm. Sommigen geven subsidies voor alternatieve methoden, andere willen eigenlijk alleen oppervlaktewater gebruiken voor de wateropgave. En welke wegingsfactor geef je de alternatieve methoden mee in het berekenen van de wateropgave? Tijd voor een gedegen evaluatie van de methoden die het afgelopen decennium zijn toegepast, zo bleek tijdens de bijeenkomst 'Hoe waarderen we nieuwe watervormen in de bestaande stad?' van het Koninklijk Nederlands Waternetwerk op 31 mei in Nieuwegein.

De gemeente Nijmegen heeft in de loop der jaren al veel ervaring opgedaan met alternatieve manieren van hemelwaterverwerking. Vooral op het gebied van afkoppelen is al het nodige uitprobeerde: bijvoorbeeld waterdoorlatende verharding en Aquaflow. Deze methoden zijn niet altijd succesvol; zo blijkt het onderhoud een belangrijke factor te zijn. Volgens Jos van der Lint (Waterservicepunt Nijmegen) is het belangrijk de burger te betrekken bij dit soort projecten. Dat kan door het water zichtbaar te houden of te maken. In Nijmegen gebeurt dat door bijvoorbeeld de 'bedriegertjes': fontein met regenwater, of het labyrint bij de Waalkade. Ook wordt aan bewoners van bepaalde wijken gevraagd het regenwater van hun terrein af te koppelen naar groenstroken. Hoewel dit vrijwillig is, koppelt toch ongeveer driekwart van de huishoudens af. Een andere optie is het gebruik van groene daken, waarvoor particulieren subsidie kunnen aanvragen.

Maar niet alle waterschappen staan te juichen bij alternatieve methoden voor hemelwaterverwerking. Waterschap Rivierenland geeft de voorkeur aan het gebruik van oppervlaktewater voor berging en verwerking van hemelwater: robuust en veilig volgens Jeroen Haas van Rivierenland. Bij nieuwbouw bestaat de plicht tot het aanleggen van waterberging. Voor het gebruik van alternatieve methoden bestaat nog geen beleid, hoewel in nieuwbouwwijken toch voor tien procent van de

wateropgave gebruik wordt gemaakt van alternatieve methoden. Het schap is huiverig voor eventuele problemen met beheer en onderhoud: de berging wordt versnipperd en het is moeilijk(er) de beheerder aan te spreken. Wadi's zijn overigens wél opgenomen in het beleid. Als binnen de geplande nieuwbouwwijk geen ruimte is voor waterberging, mag van het waterschap elders gecompenseerd worden. Als dat niet mogelijk is, geeft het waterschap de voorkeur aan berging op publiek terrein.

De verwachtingen over het gebruik van alternatieve methoden voor hemelwaterverwerking zijn vaak hooggespannen. Dat is niet altijd terecht, zo concludeerde Floris Boogaard (Tauw/TU Delft). Uit een onderzoek naar het gebruik van die methoden bleek dat veel alternatieven na een paar jaar minder goed presteerden dan werd aangenomen. Belangrijke factoren daarbij zijn wélke methode het is, de leeftijd, het ontwerp, grondsoort en onderhoud. Het kan geen kwaad naar het buitenland te kijken, met name Duitsland is op dit gebied al verder dan wij. Boogaard stelde dan ook de vraag of Nederland niet te snel bijvoorbeeld waterdoorlatende verharding is gaan gebruiken. De conclusie uit de zaal was ook dat we te veel implementeren en te weinig onderzoeken.

Martin Dubbeling bekeek de wateropgave als stedenbouwkundige. Bij elk project kom je water tegen, maar het belang daarvan

hangt af van de opdrachtgever. Ook stelde hij dat stedenbouwkundigen bijna elk jaar wel te maken krijgen een nieuwe hype. De planning voor het inpassen van water is cruciaal, dat kan het best gebeuren in de initiatieffase. De Watertoets zit wat Dubbeling betreft te laat in het proces. Hij deed dan ook een oproep aan de aanwezige waterbeheerders om zich te verdiepen in de stedenbouw en al in een vroeg stadium aan te haken bij projecten. Peter Minnema (Dura Vermeer) sloot zich aan bij die oproep. Bij het realiseren van projecten loopt hij regelmatig tegen vragen aan die in een eerder stadium al beantwoord hadden moeten zijn.

Er gebeurt veel in de stad, maar het structureel gronden van alternatieve methoden voor de wateropgave lijkt (nog?) niet te lukken. Het enthousiasmeren voor alternatieven is relatief eenvoudig, maar het is nu tijd voor valorisatie. De grote vraag is wie bereid is die volgende stap te zetten.

V.l.n.r. Harmen Hoogeveen, Annalies Usmany, Arike Tomson, Annemieke Nijhof, Mahmut Kaptan en Jan Stoel.

